

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden Mártzius 21-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Spanyol Ország.

A' mint a' *Quotidienne* nevezetű Frantzia Zsurnál erről az Országról megjegyzi, a' Fels. Spanyol Király abban foglalatoskodik szünet nélkül, hogy az ifjak tanításának módját, nemcsak Európai tartományiban, hanem azokon kívül, az azokhoz tartozó Coloniákban is jó lábra állíthassa, melly nélkül, a' mint Eő Kir. Felsége maga is meg esmérte 's megvallotta, semmi emberi társaság boldog nem lehet.

Közönséges hir, hogy a' Fels. Spanyol Országi Király a' maga armádáját, melly most két száz ezer főből álló, száz harmincz ezerre fogja alább szállítani, melly ha úgy vagyon, azon hamis hírek, mellyek ezen birodalomnak hadi készületeiről, következképen mind a' szárazon mind a' tengeren léendő hadakozásáról kiszórattak, és sokakat némkevés nyughatatlanságba is ejtettek, elegendőképen meg tráfoltának.

Nagy nyughatatlansággal várják a' Spanyolok azt az örvendetes napot, mellyen az ő Királyok újabb házassági életre fog lépni. Az ő első felesége volt a' Szitzilliai Királynak 4 dik. Ferdinandnak, és Mária Carolina Austriai fő hertzegasszonyok leánya, Mária Antonia, Therésia, a' ki 1806 dik esztendő Május 20. dik napján meg halálozott. Mind

maga ez a' Fels. Király, mind az ő testvér öttse Károly két testvért, ugymint a' Brasiliai Hertzegnek két leányát, az elsőbb Mária Theresiát az utolsóbb Isabella Máriát Portugalliai Infantziákat akarják magoknak feleségül venni. (*) Sok Európai uralkodó fejedelmi házakból szasztett herczeg kisasszonyoknak festett képeik vannak az ő kezében, a' kik közül egyet mindenkor választhat magának, de még is azt lehet mondani, hogy

(*) A' Magyar Kúrir Honnyi leveleinek 25-dik és 26-dik lapjain a' második oszlopnak végén és a' harmadiknak első oszlopán több helyen a' Spanyol Kir. Hertzegasszonyok Infantziáknak neveztetnek. Hol vette az író ezt az idétlén nevezetet, tudni szeretném. Még eddig soha semmi Magyar könyvbén ezt a' szót nem olvastam, 's avval élni soha sem is akarok. Ez a' szó más szótól deriváltatik, t. i. ettől *infans, tis*; de helytelenül, mivel a' primitivum *infans* omnis generis lévén, minden nemű dolgokra reá illik. Hogy a' Nemetek *Infantin*-nak nevezik, arról bízni várni a' Magyaroknak nem lehet. Ha a' Magyar Tudósok ezen *infantzia*-szót közönséges megegyezéssel helybe hagyják, és bévezszik, én sem fogok attól idegenkedni.

mind maga a Király, mind az ő testvér ötte, politica okokra nézve, inkább a Portugalliai Kir. mint más fejedelmi Házból valókat fognak magoknak választani. Ennek a kettős egybekötésnek éppen az a politikus tzelja fog lenni, melly volt 3-dik Károly Spanyol Király alatt a Portugalliai Koronahertzegnek, János Mária József Brasiliai Fejedeleme nek S arlotta Jo achima Spanyol hertzeg aszszonnyal való öszveházassítatásának, mellyben Florida Blanca Spanyol Kir. Minister azt erányozta, hogy ha a Brabantzia hertzegi házból származott Királyok férfi maradékok nélkül kihalnának, azon esetben a Portugalliai korona a Bourboni házból álló Spanyol Királyokra esne.

A Fels. Spanyol Király az ő igasság folytatására és kegyelem kiosztogatására ügyelő Ministerének következő foglalatu decretumot küldött: Azolta, hogy az Isteni Kegyelemből, és az én kedves jobbagyimnak erántam való szeretetekből az én őseimnek Királyi székébe béültem: leg-szentségesebb kötelességemnek tartottam a Haza védelmezőinek vitézi tetteiket megismerni, azokat minden lehető eszközök által megjutalmaztatni, és azt a kárt, melly sok intézeteket érdeklött, kipótolni. — A mennyire csak a környülállások, és a hosszszas pusztító hadakozás által meg háborított haza állapotja meg engedték, azon voltam, hogy azoknak szolgálatjokat, a kik magokat a Haza eránt érdemessekké tették, meg jutalmaztassam, és az ő segedelmekre módot találhassak. Ezen vegre az én Kir. Familiámnak költségeit szembetünőképen ölzve szoritottam, koronám jövedelmének nagy részét arra fordítottam, és az Ország Püspökségeinek egy harmad részét a Római Szent Szék engedelmeivel, az érdemes embereknél meg jutalmaztatásokra rendeltem. — Azoknak számok, a kik illy kegyelembéli jövedelmet nyertek, már is olly szembetünő, hogy az én figyelmeccsége-

met az oskolák fundációjára, a papok házaikra, az Universitásokra, az ispotályokra, és egyéb kegyesintézetekre fordítanom kell. Mivel azt akarom, hogy a megüresedett Egyházi jövedelmek, és azok a ázetések is, a mellyeket más ném azon helybéli személyek vesznek, ezen hasznos végekre fordittassanak, mihelyt azok meg halnak, azt akarom, hogy azoknak egy harmad része azonnal más végekre adattasson, s a t.

Frantzia Ország.

Az e folyó holnap 8-dik napján költ Frantzia Monitörnek darabja a Bonaparte Elbai szigetből való eltávozásáról következő módon szöll: „Mi, ugymond, mái napiglan sem adtuk semmi tudósítást az Elbai szigetből eltávozott Bonapartének állapotjáról, leg inkább azért, mivel azon tárgyról sokféle módon szöllanak az Európai közönséges újság levelek, e mellett azért is, mivel a telegrafikus tudósítások, mellyekből legelsőbbben is e dolgot meg értettük, semmi közelebb való környülállásokat velünk nem közlöttek.“ A Monitörnek 8-dik Martziusi darabja következő módon írja azt le.

„Bonaparte, ugymond, Febr. 6-dik napján, estéli 9 órakor, el bagyta az Elbai szigetnek fő városát Porto-Ferrajo-t, a midőn Martius első napjáig szüntelen tfendes volt az idő. Egy brigge be szállván bé a tenger partján, öt 1000, vagy leg feljebb 1100 fegyveres ember követte más négy kis hajón: a vele elmentek közt leg kevesebben voltak Frantziák, a többi Lengyelekből, Korszákaikból, Nápolyiakból, és az Elba szigetebeliek közül valók voltak. Ezek a hajók Mart. 1-ső napján a Juanigolfóba, az az tenger öblébe Cannes mellett boshátották le a vasmatskákat, és az abban volt emberek mindjárt kiszallottak a tenger partjára, a kik közül meg azon nap ötven ember ment Cannesbe, s arra készítették az oda való Polgármes-

tert, hogy velek együtt menjen a' Juan-i tengerkebelébe, hogy attól, a' kit ők fő vezéreknek neveztek, parantsolatot vehessen, de a' Polgármester az ő szavokra semmit sem ügyelt; ugyan akkor az is megparantsolatott néki, hogy estéig 3000 portzió kenyeret szerezzen."

„Még azon napon 15 ember ment az Antibesi erősség eleibe, és Elbai desertoroknak adván ki magokat, azt kívánták, hogy botsáttassanak bé azon városba; de General, Baron Corsin, igen derék, és sok sebhelyekkel ditselkedető vitéz, és Antibesi Commendans, őket fegyverekből kivetkeztette. Azután tsak hamar egy Elba szigetbeli hadi tiszt menvén oda, azon erősséget a' Bonaparte nevében felkérte; de ez is meg fogattatott, 's őrizet alá adatott — Végtére egy Kém jelent meg azon 15 embernek fogságból való kiszabadításokra, a' kiket a' fent nevezett Commendans fogságba küldött, és a' General Drouot nevében való meg kérésére, hogy a' polgári előjárókkal mennyen a' Juan-i tenger öblébe, de a' helyett, hogy nékie válasz adatott volna, hasouló módon meg fogattatott."

„A' következett napon, ugymint Martzius 2-dikán a' tenger partjára kiszállott fegyveres emberek Grasse vagy Grace város felé, Alsó-Provinciába marsiroztak; mindazáltal azon népes városon keresztül menni nem bátorkodtak, hanem Digne felé vették az útjokat, a' kiket a' Vari osztályban kommandirozó Generális Moran-gier előbb való menetelekben megakadályoztatni kívánván a' Draguignan-i katona őrizettel és a' Fréjus-i Nemzeti Gárdistákkal ellenek ment. — A' mint néhány Frantzia tudósítások tartják, Marsal Massena is a' Generál Miollis vezérlése alatt egy kis sereget küldött Aix vagy Aachen felé, hogy a' Bonaparte seregének az útját meg akadályoztassa — Generál Marchand Grenoble mellett számos hadi sereget gyűjtött össze, a'

melly város a' Delphinatusi tartományak fő, erős, és népes városa."

A' Monitörnek 11-dik Martziusi darabjában következendő tudósítást olvassunk: „Egy telegrafikus irás, melly Lyonban reggeli 9-edfél órakor adatott ki, és ma dél előtt érkezett ide, azt tartja, hogy Bonaparte Martzius 9-dik napján Bourgoing-ban hált meg, és hogy a' következett napon Lyonba menni szándékozott.“ — Ez a' régi és népes város Páris utánn tsak nem legelsőbb és legnépesebb Frantzia Országban, a' Rhone és Saone folyóvizek összefolyások közt fekszik, 4000 háznál benne több van; lakosinak száma 150,000-re tétetik, a' kik többnyire mind manufacturisták, kézmiveiket más idegen Országokba viszik és küldik. Lakosai külömbkülömbfélé vallásúak, leg többen vagynak köztök Reformátusok —

Marsal Moncey Statusminister, és a' Kir. Testörző seregeknek első Generál-Inspector a' Párisban Mart. 9 dik napján következendő napi tudósítást adott ki: „Vitézek! Bonaparte egyik tartományunkba fegyveres kézzel rohanthé; a' K. Szeknek és a' Hazának ellenségei ezt a' történetet tulajdon hasznokra fogják fordítani, és hazafiak közt való háboruságot szereznek; de az ő esztelen és gonosz tselekedetek meg fog akadályoztatni. — Vitézek! Én jól esmérem azt a' nemes érzékenységet, a' melly titeket lelkesít. Most van az a' szempillantat, mellyben a' ti kötelességeknek lelketek ismereti szerént megfelelehetek, és a' mellyben a' ti Királyotok eránt való hiveségteknek és határ nélkül való hajlandóságotoknak leg szembe-tünőbb próbáit adhatjátok. Reménylem, hogy ti a' velem való egyesülésben, és a' ti polgári 's hadi tisztetekkel való egyetértésben úgy fogtok művelni, a' miat a' környülállások kívánnyák; szorosan azokhoz a' regulákhoz fogjátok magatokat tartani, mellyek a' napi parantsolatban előtökbe irattak, abban a' parantsolatban, mellyet

Generál-Lajtnant Gróf Lagrange az én elutazásom alatt kiadott.

Minekutánna Bonaparte Napoleon Fréiúsbá, a' Provinciai Tartományak régi városába ki szállott volna, következő érzékeny, de a' mellett igen fontos hírdetményt adatott ki, és tétetett közönségésté 18-dik Lajos Király: A' Constitúcionális Törvénykönyvnek 12-dik tikkelye különösen azt parantsollya néktünk, hogy a' Status hátorságának feon maradáásért szorgalmatoskodjunk; hogyha mi ezt nem mivelnénk, valósággal veszedelembe forogna, ha bírtelen való intézeteket nem tennénk azon tamadásnak meg fojtására, melly Országunknak egy pontjában épen most tamadi, és azon öszve effküvésnek és gonoszlágnak, melly a' hazafiak közt való háboruságra és a' kormányzéknek ki írtására tzelzött.

Arra való nézvé azon hiradásra, mellyet a' mi hivünk, és Országunk Cancellariúsa Dambrey ur tett, és a' mi Királyi tanátsunk adott, azt parantsollyuk 1) Bonaparte Napoleon áruló és partos ember, mivel fegyveres kézzel jelent meg a' Vardéi osztályban. Minden kormányzónak, Commendansoknak, hadi tiszteknek, nemzeti Gárdistáknak, polgári hivatalviselőknak és a' magános polgároknak is azt parantsollyuk, hogy őtet üzöbe vegyék, fogják meg 's mingyárt hadi tanáts eleibe állítsák, és büntessék meg a' törvény szerint — 2). Hasonló büntetés alá rekesztessenek az ő tzimborás társai: minden rangbeli katonák és tisztviselők, a' kik a' nevezett Bonapartét azon Országba való beütésekor követték, ha a' jelenvaló rendelés kihirdetése után nyolctad nappal magokat a' mi Kormányozóinknál, a' katona osztályok Kommendánsainál, Generálisainknál, vagy polgári tisztviselőinknél bé nem jelentik — 3) Hasonlóképen azok, a' kik a' pártosságot előmozdítják, abban részt vesznek, a' kormányt meg változtatni, és hazafiak közt való háborút tamasztani igyekeznek, hason-

lóképen üzöbe vétettetnek, és meg büntetnek; minden polgári és hadi tisztviselők, előjárók, igazgatók, a' közönséges pénznek kifizetői és bévévői, sőt azok a' magános polgárok is, a' kik Bonapartét vagy egyenesen, vagy közbe vétéssel segítik — 4) Hasonló büntetés alá rekesztetnek, a' főlen járó törvénykönyvnek 102 tikkelye szerint azok, a' kik vagy közönséges helyen, vagy gyűlésekben való beszédjek, vagy felragasztott tzedulák, repülő irások által abban részesülnek, vagy a' lakosokat pártúésre ingerlik, vagy azoknak eluyomatásokra valamit mivelnek — 5) A' mi Cancellariúsnak, ministerjeink, Státustitoknokjaik, a' policiának fő igazgatója, minden katona osztályoknak igazgatói, Generálisok, Kommendánsok, fel és all tisztek, a' jelenvaló rendelés által arra köteleztetnek, hogy azokat nyomtatassák és szegeztessek ki — *Kiadatott a' mi Tuilleriai palotánkban, Mart. 6-ik napján, 1815-dik esztendőben, Országúsnaknak 21-dik esztendjében — Lajos m. pr.*

Hogy ezt az igazságos, és mind a' természeti mind a' nemzeti törvényekkel meg egyező Kir. parantolatot Bonaparte Napoleon megérdemlette, és hogy minden igaz szívű, közönséges tsendeséget szerető Frantzia köteles legyen azoknak bétellegesítésére, a' következőkben, mellyeket egy tudós Frantzia Coustant Bejnamiu ki adott Parisban Martzius 11-dik napján, kintezik: „Tizenkét esztendő óta szüntelen sanyargatott minket egy ember, a' ki egész Európában sok pusztítást vitt végbe, 's minden idegen nemzeteket felingerlett ellenünk. Végőre kéntelenek lévén a' mi védelmezőink a' nagy számnak engedni, hátrább vonták magokat. Sok századoktól fogva csak most látott Paris városa a' magokfalain ellenséges zászlókat lobogni. Ezeknek a' sok gonoszoknak szerzője az első szak tételt letette, és minekutánna minden

tsapásokat hazánkra ki terjesztett volna, Frantzia Országot elhagyta. Ki gondolta volna azt valaha, hogy ő magát ismét meg mutassa, és mind magára, mind a' fiára nézve ismét just tartson ezen Országhoz; ő a' Frantziáknak szabadságot, győzedelmet, és békességet ígér, és Királyi székét vissza kívánja.

„Vissza kívánja a' maga jussait? ugy de hol vagynak azok? Talán az örökség szerént való jussok? De a' 12 esztendőig tartott törvénytelen birás (usurpatió) és egy gyermeknek örökké való meg határozása 700 esztendőhéli tündes birodalommal meg nem egyezhetnek. Vagy talán a' népek kívánsága? De ha ez a' kívánság kérdőre vetetődne, nem volt é az egyelő minden szivekben Bona parte meg vettetésére? Tehát semmi néni feltételben nem tarthat ő just. — Ő, a' ki tyrannusi módon uralkodott Frantzia Országban, szólhat é a' szabadságról? Nem é az, a' ki 12 esztendőig fogva a' szabadságot elasta, és össze rontotta? Őtet sem az előbbi emlékezet, sem a' szokás nem mentegethetik; ő borsny alatt nem született. Azok a' kiket ő járom alá vetett, néki polgártársai voltak, a' kiket ő vashékokra hanyt, hozzá hasonlók voltak. Ő nem felső hatalmassagtól vette az örökséget; ő kegyetlen uralkodásra végződött; ő akképen akart uralkodni. Minemü szabadságot ígérhet tehát ő? Nem vagyunk é mi most ezerszer szabadabbak, mint voltunk az ő uralkodása alatt?”

„Ő győzedelmet ígér minékünk, noha háromszor hagyta el a' maga hadi seregeit; ugymint Egyiptomban, Spanyol országban, és az orosz birodalomban, három felé bálál nemének; ugymint a' bidegnek, a' nyomoruságnak és kétségbeesésnek tárgyává tette ki a' maga bajtársait; Frantzia Országot az ellenség beütése által meg aláztatta, azokat a' keresményeket, a' mellyeket mi néki szerzettünk, ismét elvesztette — Békességet ígér,

holott az ő tsupa nevezete háborunak jele. Meltó é, hogy ő érette ismét Európa gyűlölségének tárgyává legyen a' Nemzet? Hát ugyan az ő győzedelme legyen é annak az háborúnak kezdete; melly a' pallerozott világnak életet és halált okozzon?

„Azt ígéri, hogy a' vagyonságot fenn tartja, azt a' vagyonságot, mellyet néhány bódult és a' Kormányzszéktől meg nem esmérített írók meg támadtak. Ő maga sem tarthatja meg a' maga ígérését, Európat játalomül nem ígérheti, és ha megakarna ígérését tartani, a' Frantzia vagyonságot gazdagságok által kellene vissza pótolni. Ő tehát semmitsem kívánhat, semmit sem kérhet; kit győzhetne ő arról meg? kit tsalhatna meg? Háború van belől, háború kívül, ezek azok az ajándékok, mellyeket ő minékünk hoz. Az illy ellenség ellen semmi rendkívül való sínórmérték, semmi gyanakodó vigyázat, semmi hatalombeli kiterjesztés nélkül nem szütkölködik a' Kormányzszék; mindegre elégendő a' Constitutzió, ennek pedig már eleget tett a' Király, a' midőn a' nemzet képviselőit magához hívta “

„Hasonló módon nagy bizodalommal öszve hívja azokat a' férfiakat, a' kik a' Hazáért véreket kiontani mindenkor készek voltak, és azokat, a' kik a' monarkát, mint a' szabadság védelmezői körül vettek, a' kik a' számkivetésbe küldött Frantziákat, a' kiknek az anya földét vissza adta; és azokat az új birtokosokat, kiknek keresményekről őket közönnegesen bátorságosokká tette, és mindazokat, a' kik meg gondolják és érzik; a' kik a' mi Constituzionális fundamentos oszlopnak, a' mi léteünknek méltóságát betűllik és szeretik — Azt a' Constitutziót, mellynek hasznai előttünk már esmértesek, védelmezni tartozunk, a' melly Constitutio, minden, jobbitásnak eszközeit magában foglalja s és a' melly a' Királynak, a' bátorságra és a' nemzetre nézve a' kiknek kezele, napról napra kedvesebb lesz, mi azt min-

den törvénytelen uralkodó ellen védelmezni tartozunk, melly minden kar és rendbéli személyekre kiterjedt, melly az egész Európát ellenünk feltámasztotta, és a' melly belsőről, és kívülről, minden némi gyalázatot és inséget reánk vonná.

„Talán szükség felett való ez a' felbuzditás, talán terhel már ez a' veszedelem; ha úgy volna, minden Frantziák fegyverhez nyulnának Királyoknak, Constitutiojoknak 's hazájokuk védelmezésére; és azok leg utolsóbbak nem lesznek, a' kik a' Kormányzéseknek néhány intézetjeit szabadon ósárolták, épen ezek fognak az első rendben viaskodni, mivel jól tudják azt, hogy mennél drágább nékik a' szabadság, annál kötelesebbek a' szabadságnak örökös ellenségét visszavereni, és tökéletesen meg vannak arról győződve, hogy az a' Kormányzék, melly a' leg kétségesebb szempillantatokban is a' szabadságot hőtsességgel és hatalommal védelmezte, hogy a' győzelem után a' szabad népet még jobban betsülni, és ennek a' népnek jussait mint leg betsesebb kintséf, a' nemzet köz erejével védelmezni fogja 's a' t.

Constant Beniamin-nak ezen hirdetményéből világosan kitettik, hogy Bonaparte Napoleon Frantzia Országba való bemenetelekor mind a' Frantzia néphez mind az armádához hirdetményeket küldeni el nem mulatott.

I. Az Armádához küldött hirdetménye következőképen van:

Vitézek! mi meg nem győztettünk; két ember, a' ki a' mi hadi rendjeinket elhagyta, hagyták el a' mi borostyán koszuinakat, hazájokat, fejedelmeket, és jöltévőjüket. Hát ugyan azok, a' kik 25. esz-

teideig egész Európát köröfkörül járták, azt azért mivelték-é, hogy az ellenséget ellenünk felgerjeszszék, a' kik egész életkben a' mi szép Frantzia Országunkat átkozzák, idegen armádáknál szolgáltának, a' mi sassarkuknak parantfoljauk, és fogva tartásuk, azok a' kik annak tekiatetét elem szenvedhettek? Hát ugyan elszenvedjük-é azt, hogy ok a' mi ditsősséges iparkodásunknak gyümölsével éljenek; hogy a' mi betsülletünket, jószágjainkat elfoglalják, hogy a' mi ditsősségünket ósárolják? Hogyha az ő uradalmok sokáig tartana, mindenünk, még azoknak a' halhatatlan napokoak emlékezete is eltöröltetne; mellyet nagy méreggel igyekeznek meg homályosítani, miként igyekeznek azt méreggel össze keverni, a' miun az egész világ bámul? Hogyha még védelmezői vannak a' mi ditsősségünknek, valósággal azok közt az ellenségek közt lesznek, a' kiket mi a' ifatapiatokon meggyőztünk.“

„Katonák! Én a' ti szavatokat számkivetésemben hallottam; minden akadályok és veszedelmek közt ide jöttem. A' ti Generálistok a' nép választása által ide hivatott, ti általatok fel emeltetett lévén ti néktek vissza adatott; jöjjetek ide, kaptsoljátok össze magatokat ő vele — Tépjétek le azokat a' színeket, mellyeket a' nemzet számkivetésbe küldött, és a' mellyek 25 esztendőől fogva Frantzia ország minden ellenségei össze kaptsoltatásának jele volt; függeszszétek fel azt a' három színű kokardát, mellyet ti minden nagy napokon viseltetek. Szükség elfelejtenünk, hogy mi a' népeknek urai voltunk, de azt el nem kell szenvednünk, hogy valaki magát a' mi ügyükbe avassa.

(A' többi következik)

Márt. 18-ik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 302 3/4 forintot Váltószedulában. Egy Cs. aranyért 14 forintot 8 3/4 kr.